

Diagnosi i propostes per impulsar el talent en la indústria: la manca de perfils tècnics en el sector metall

20 de març de 2024

12.00 – 13.00 h

Online

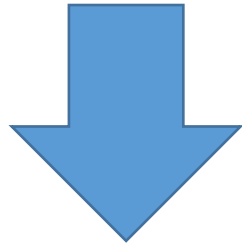

LA MANCA DE PERFILS TÈCNICS EN EL SECTOR METALL CATALÀ.

ANÀLISI D'UNA PROBLEMÀTICA AMB LLARGA TRAJECTÒRIA EN UN ENTORN CANVIANT

Amb el suport d'

- **Les dificultats captació d'ESPECIALISTES** - Problemàtica coneguda al sector des de fa DÈCADES.
- **Darrerament: S'ESTÀ INTENSIFICANT + DIFICULTATS A MOLTS SECTORS DE LLOCS DIVERSOS**

INTERÈS EN CONÈIXER MILLOR LA
PROBLEMÀTICA

INTERÈS EN CONÈIXER MILLOR LES
NECESSITATS DE LES EMPRESES

- Elaborem un QÜESTIONARI centrat “**Formació professional tècnica i sector metall**”
- L’objectiu era recollir dades sobre aspectes, com:
 - Les **NECESSITATS DE PERFILS tècnics del metall**.
 - Les **NECESSITATS** que han presentant problemes per cobrir-se en els darrers anys.
 - El grau de preparació del personal tècnic per treballar en **ENTORNS INTEL·LIGENTS**.
 - El grau de coneixement i satisfacció de l’**OFERTA DE FORMACIÓ PROFESSIONAL TÈCNICA** vinculada al sector.
 - L’interès i experiència en la **INCORPORACIÓ D’ESTUDIANTS DE FORMACIONS TÈCNIQUES** com a estudiants en **PRÀCTIQUES**.

- Respostes: 66 (85% PIMES)
- Dades recollides: any 2022
- RESULTATS:
 - **97%** empreses consultades han registrat **inconvenients per cobrir perfils** professionals tècnics en els darrers cinc anys.
 - Problemes per incorporar personal de **130 perfils tècnics**.
 - **112** associats a llocs de treball específics que requereixen un elevat grau d'especialització
 - **18** lligats a competències i habilitats concretes de caràcter més transversal
 - Les dificultats per trobar **especialistes** afecten, especialment, **determinats perfils**.

PERFILS QUE PRESENTEN ESPECIALS DIFICULTATS DE CAPTACIÓ. 2022

FAMÍLIES PROFESSIONALS LLIGADES AL SECTOR DEL METALL	Pes dels perfils professionals que han presentat dificultats per protegir-se en els darrers 5 anys, agrupats per famílies professionals (en %)	Perfils que presenten una especial dificultat de captació, en el mercat de treball, per família professional
Fabricació mecànica	68,8	Operaris de fabricació mecànica especialitzats, fresadors, soldadors, tècnics en disseny de fabricació mecànica, torners, motllistes, plegadors, calderers i matricers
Instal·lació i manteniment	26,8	Tècnic en manteniment electromecànic i de frigorista
Electricitat i electrònica	3,5	Tècnic especialitzat
Transport i manteniment de vehicles	0,9	Tècnic automoció
TOTAL	100	

- Els perfils més difícils de trobar en el mercat de treball **són els més sol·licitats.**
 - 54% de les empreses presenten interès incorporar professionals en Fabricació mecànica
- **77 %** manifesten la seva preocupació pel fet de no trobar tècnics preparats en tecnologies 4.0
- El **78,5 %** de les empreses opina que **l'oferta de formació professional tècnica no cobreix les seves necessitats**
- Dins d'aquest grup, té el mateix pes
 - les que **no troben el nombre de persones formades** en algunes especialitats de FP
 - les que consideren que **el sistema de formació no proporciona els perfils** que busquen.

CAUSES?

Les tradicionals:

- Desapareix la figura de l'aprenent
- Falta de vocacions industrials

PREOCUPACIÓ GENERALITZADA

- Problema estructural
- Impacte en el metall?

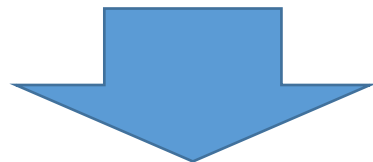
ENS PLANTEGEM QÜESTIONS

PER QUÈ NO S'HA SOLUCIONAT?

- Problemes fa dècades
- Amb incidència variable

ENTORN CANVIANT

- Reptes demogràfics
- Transformació digital
- Transició ecològica

COMPLETEM LA RECOLLIDA D'INFORMACIÓ

PERSPECTIVA DE LES EMPRESES

GENERACIÓ DE TALENT TÈCNIC

DEMANDA D'ESTUDIS TÈCNICS ESPECIALITZATS

CONSIDERACIONS DES DE LA PERSPECTIVA DE LES EMPRESES

DEL QÜESTIONARI I ALTRES FONTS:

- CONSTATEM que hi ha un gran problema de captació talent tècnic
- PRINCIPALMENT Perfil Especialista
- SOBRETOT: Fabricació Mecànica i Instal·lacions i Manteniment
- DESAFIAMENT: Trobar/Adaptar talent tècnic a les exigències de les Smart Factories

CONSIDERACIONS DES DE LA GENERACIÓ DE TALENT TÈCNIC D'ESPECIALISTES

- Desapareix l'APRENENT → Més difícil trobar especialistes
- Desapareix una via de CREAR TALENT ESPECIALITZAT
 - Lligat a oficis i adaptat als requeriments de les empreses
 - No és substituïda per altres d'igualment efectives
- La figura de l'aprenent VA SER REEMPLAÇADA per les persones que fan FORMACIÓ PROFESSIONAL en el sistema educatiu.

- El TALENT TÈCNIC també es pot crear/incorporar mitjançant:
 - la FORMACIÓ CONTÍNUA de persones treballadores,
 - el RECICLATGE DE PERSONES ADULTES en situació d'atur a través de la formació professional per l'ocupació,
 - la CONTRATACIÓ DE PROFESSIONALS PROCEDENTS DE L'ESTRANGER amb les competències que requereixen les empreses o que rebin la formació necessària per assolir-les.
- Tanmateix, atenent als problemes de captació de talent es pot dir que **LA SUMA D'AQUESTES VIES no garanteix que les empreses del metall disposin dels professionals que necessiten**

FORMACIÓ PROFESSIONAL EDUCATIVA

- Les famílies del metall concentren **l'11 % dels matriculats** a Catalunya en el total de l'FP. Al País Basc, el 37%
- **L'increment de matriculats** en les famílies del metall va ser **del 7 %**, entre l'exercici 2015-2016 i el 2021-2022. Augment del 69% en el total de les famílies.
- En 2021-2022, en FP del **metall**, tan **sols 1.055 dones (el 4,8 % dels alumnes)**, En el total de les famílies, aquest percentatge s'elevava al 50,7 %.
- El 15% de **matriculats en especialitats del metall procedien de l'estranger**, per sobre de la mitjana d'estudis professionals (el 10,8 %).

- **En algunes àrees geogràfiques, el nombre de matriculats no és proporcional al grau de concentració industrial.** Seria el cas del Vallès Occidental, el Vallès Oriental, el Baix Llobregat, Osona o el Maresme.
- Les famílies professionals del metall tenen **menys atractiu** que d'altres en el procés de decisió de persones adultes que volen **reiniciar els seus estudis, o com a via per adquirir noves competències.**
- En part s'explica perquè són formacions amb **un fort component presencial en relació a altres** (la part pràctica té una gran importància)
- D'observar la relació entre alumnes matriculats i graduats, es dedueix que **el metall presenta una taxa d'abandonament superior a la mitjana dels estudis professionals, sobretot en els graus mitjans**

- **En el metall** els centres privats **concentren el 24%** dels alumnes i aquest % ha variat poc en els darrers exercicis. En el conjunt de famílies professionals concentren el 49% (el 29% en el 2015-16)
- **L'FP Dual té un pes més gran en els ensenyaments del metall** que en la mitjana de les famílies professionals.
- De comparar l'oferta formativa i el que les empreses tenen interès per incorporar, i el que busquen i no troben, valorem:
 - **Oferta formativa insuficient en FABRICACIÓ MECÀNICA.**
 - **Major coherència**, entre oferta i necessitats de les empreses, a les famílies d'**ELECTRICITAT I ELECTRÒNICA** i **INSTAL·LACIÓ I MANTENIMENT**.
 - L'oferta de **TRANSPORT I MANTENIMENT DE VEHICLES** podria ser superior als requeriments del teixit.

FORMACIÓ PROFESSIONAL OCUPACIONAL

- Els Certificats de Professionalitat (CP) estan molt enfocats a la reinserció laboral
- Tanmateix, el seu paper en la generació de talent tècnic està condicionat per:
 - **No es coneix suficient** el valor dels CP.
 - A vegades la **base de coneixement** dels candidats és **insuficient**.
 - **No supleixen el nivell de competències** que s'adquireixen en els graus de formació professional.
 - Les competències adquirides **no sempre satisfan les necessitats de les empreses**

FORMACIÓ PER A TREBALLADORS

- És una via per la **requalificació i l'especialització**, però té un rol limitat en la creació del talent tècnic que les empreses no identifiquen en el mercat de treball.

INCORPORACIÓ DE PERSONES PROCEDENTS D'ALTRES PAÏSOS

- En el passat, aquest recurs va tenir una rellevància destacable.
- Actualment, la **incorporació de persones estrangeres estaria cobrint les necessitats de professionals d'algunes empreses del sector.**

DES DE LA GENERACIÓ DEL TALENT TÈCNIC

- La FORMACIÓ PROFESSIONAL EDUCATIVA juga un PAPER ESTRATÈGIC dins del sistema de generació de talent tècnic
 - Tanmateix, **actualment no hi ha un grup suficient de persones INICIÏN LA SEVA PREPARACIÓ, COM A ESPECIALISTES**, EN OFICIS que demana la indústria del metall
- LES ALTRES MANERES DE GENERAR TALENT TÈCNIC PODRIEN REFORÇAR EL SEU PAPER a l'hora de cobrir les demandes d'especialistes del metall català.
 - Sobretot, els CP i la incorporació de talent estranger.
 - Actualment, **aquest rol és complementari** al que juga la formació professional reglada en la creació de talent professional.

REFLEXIONS SOBRE LA DEMANDA D'ESTUDIS TÈCNICS ESPECIALITZATS

- Manca de joves o adults que decideixin cursar estudis de formació professional o de reciclatge vinculats a determinats oficis
- **CAUSES:**
 - ✓ ***Falta de coneixement sobre les característiques i oportunitats lligades a professions d'especialistes en la indústria***
 - Desconeixement sobre el treball en el món de la indústria + les tasques pròpies de determinades ocupacions d'especialistes + les oportunitats de desenvolupament professional que ofereixen.
 - ✓ ***Itineraris professionals poc clars i atractius***
 - Els estudis professionals vinculats al metall no es presenten com una alternativa de desenvolupament professional clara i atractiva
 - ✓ ***Requisit d'una base mínima de coneixements***
 - La formació de reciclatge no és una opció real d'inserció laboral per a un percentatge elevat de persones que es troben en situació d'atur i que no una base de coneixements.

- **SÓN NECESSÀRIES**
 - **MESURES QUE AJUDIN A ADAPTAR L'OFERTA FORMATIVA A LES NECESSITATS DE LES EMPRESES**
 - **PERÒ TAMBÉ S'HA D'ESTIMULAR LA DEMANDA D'ESTUDIS PROFESSIONALS.**
- En relació a aquest extrem, **LEOPOLDO JOSÉ CABRERA** en «**La explicación sociológica de la demanda y distribución del alumnado de FP**» (1996) apunta: «...entenem que, fins ara, la demanda educativa continua essent, encara, més determinant que l'oferta, perquè la seva pressió ha aconseguit doblgar qualsevol esforç encaminat a variar l'oferta...».
- Actualment, estan en marxa iniciatives, des de l'administració i del sector privat, per cobrir aquestes **DUES NECESSITATS**.

- **LA QÜESTIÓ ÉS SI, AMB AQUESTES MESURES, N'HI HAURÀ PROU.**
- Dels anàlisis d'EUROFOUND sobre els aspectes que determinen la manca de mà d'obra a EUROPA, s'ha de considerar:
 - El funcionament de tota la cadena de valor de la generació de talent
 - Els sectors i la localització.
 - El moment econòmic
 - Té lloc en un entorn canviant.
- Ens trobem davant d'una **PROBLEMÀTICA FORÇA COMPLEXA**, que no és específica del metall ubicat a Catalunya.
- Per aquesta raó, **RESULTA D'INTERÈS UNA DIAGNOSI D'AQUESTA PROBLEMÀTICA DES DEL PUNT DE VISTA DEL SECTOR A CATALUNYA.**

DIAGNOSI DE LA MANCA DE PERFILS TÈCNICS D'ESPECIALISTES EN EL SECTOR METALL CATALÀ PER COBRIR LES NECESSITATS DE LES EMPRESES

- **OBJECTIUS:**

- Identificar **FACTORS** interns i externs que determinen o influeixen, actualment i en el futur.
- Conèixer **ÀMBITS** sobre els que caldria actuar per tal de trobar les solucions adequades.

- ✓ ***El sistema de generació de talent tècnic professional no cobreix les necessitats del metall català***

- ✓ ***La generació de talent tècnic depèn de les decisions i de les actuacions de diferents tipus d'agents que, a vegades, no van alineades***

- ✓ ***Les característiques de teixit empresarial del metall expliquen alguns dels inconvenients de les empreses per captar el talent tècnic que necessiten***

- ✓ ***Les necessitats de perfils tècnics són diverses i canviants***
 - **No totes les empreses del metall tenen els mateixos requeriments no coberts.**
 - **Les demandes poden evolucionar en el temps.**

- ✓ *La formació professional en les especialitats vinculades al metall presenta **un elevat grau d'inserció laboral***

- ✓ *El sector metall ofereix interessants **oportunitats de desenvolupament professional als perfils tècnics.***
 - **Requereix perfils tècnics** –en particular, d'especialistes– i aquesta demanda, previsiblement, continuarà

- ✓ ***Experiències i bones pràctiques en el sector metall***
 - **Projectes dissenyats per aportar solucions a aquesta problemàtica** (sector privat o cooperació publico-privada)

✓ *Plantejament de **solucions inadequades o parcials** a un problema complex.*

- Alguns riscos a tenir en compte: **solucions centrades en alguns factors, no considerar les necessitats sector metall, mesures normatives que no siguin conegudes, flexibles...**

✓ *Problemàtica que **està evolucionant** en un entorn tecnològic i productiu canviant.*

- Hi ha el risc que els centres de formació reglada, ocupacional o contínua, **no s'estiguin adaptant a la mateixa velocitat que les exigències del món productiu**

✓ ***Reptes demogràfics.***

✓ *Dificultats de captació de talent **a altres localitzacions i a altres sectors.***

- La **competència per la recerca del talent s'està intensificant** i sobrepassant, les fronteres, sobretot pel que fa a determinats perfils.

✓ *La **inversió privada** en formació professional no està centrant la seva atenció en les especialitats del metall.*

✓ ***Un nou marc de desenvolupament de la formació professional.***

- Aposta clara, per part de les diferents administracions, per promoure **la formació professional educativa i ocupacional** i per reforçar la **formació al llarg de la vida dels treballadors**

✓ ***Facilitar la inserció laboral de ciutadans estrangers no comunitaris.***

- En els últims temps, s'ha **revisat el marc normatiu que afecta la immigració laboral.**

✓ ***Increment de les necessitats de perfils tècnics d'especialistes.***

- **Per substituir els professionals especialistes que es jubilaran al sector en els pròxims 5-10 anys.**
- Lligades a la **industrialització derivada de la indústria 4.0 i l'economia verda.**

✓ ***Aplicació de la tecnologia en la formació i en la producció.***

✓ ***Iniciatives que tenen com a objectiu impulsar la formació professional.***

- En particular, contribuint a estendre la modalitat dual.

- El que hem fet, ens ha permès:
 - Tenir una idea més clara de la problemàtica.
 - Concretament, dels ÀMBITS en els quals caldria ACTUAR per buscar solucions.
- Identifiquem **qüestions** que haurien de constituir la base d'una **ESTRATÈGIA dirigida a reduir les dificultats de captació de talent tècnic d'especialistes en el metall català.**
- Identifiquem **17 qüestions**

- 1. *La generació de talent tècnic ha de ser suficient per cobrir els requeriments de professionals especialistes de les empreses del metall***
 - Ha de ser un **objectiu prioritari** en l'agenda de les administracions, en els diferents nivells.
- 2. *Cal revisar el paper del grau mitjà de formació professional en el sistema educatiu i laboral***
 - Actualment el **valor social d'aquests estudis és inferior al del batxillerat**, que és l'altra via educativa per fer estudis de nivell mitjà.
- 3. *El grau superior de formació professional ha de guanyar posicionament en el marc dels estudis postobligatoris de nivell superior***
 - Les dues vies d'estudis superiors s'han de presentar **com a alternatives amb el mateix valor**.
- 4. *Els certificats de professionalitat no tenen un paper ben definit en el món laboral i de la formació continua***

5. ***El reskilling i l'upskilling s'han d'impulsar com a vies per disposar del talent tècnic que les empreses requereixen***
6. ***El teixit productiu ha de jugar un paper molt més actiu en la generació del talent tècnic que necessita o requerirà***
 - Ha de formar part de l'estratègia de desenvolupament de les empreses del metall.
7. ***La generació del talent tècnic que les empreses necessiten ha d'incorporar objectius de soft skills***
8. ***Importar talent ha de formar part del sistema de generació de talent tècnic***
9. ***Incrementar l'oferta formativa professional sense un creixement de la demanda d'aquest tipus d'estudis no serà cap solució***
 - Cobrir les necessitats del curt i mitjà terminis.
 - Treballar perquè el sistema sigui sostenible.

10. *L'estímul de la demanda requereix fer una primera anàlisi des d'una perspectiva local*

11. *És clau promoure un enfocament diferent del paper del sistema educatiu en la generació del talent tècnic*

- Una part majoritària dels nens i dels joves residents a Catalunya no tenen referents familiars o del seu entorn pròxim dins del món industrial.

12. *Reduir l'abandonament dels estudis professionals del metall és molt important*

- Fer esforços per reduir-lo tindrà un impacte positiu en la problemàtica que s'està analitzant.

13. *El fet que les dones no apostin prou per les especialitats del metall s'ha d'abordar des de l'impuls de la seva presència en les formacions tècniques*

- Impulsar la presència de les dones formacions professionals vinculades al metall **contribuiria a cobrir una part de les necessitats no cobertes.**

- 14. *El bon funcionament dels ecosistemes que influeixen en la generació de talent tècnic és crucial***
 - És important **configurar ecosistemes que funcionin d'una manera adequada per aconseguir cobrir les necessitats del talent del món productiu.**

- 15. *L'empresa ha de situar-se en el centre de l'ecosistema que propicia la generació del talent tècnic, requerit pel món productiu***
 - Això és així en els sistemes de generació de talent tècnic que es consideren experiències d'èxit.

- 16. *Les característiques del sector a Catalunya han d'estar en la base de les accions de millora del sistema de generació de talent tècnic***
 - Hi ha trets del sector, a Catalunya, que influeixen en la captació i retenció del talent

- 17. *El sistema de generació de talent tècnic ha de ser flexible, àgil i innovador***

- Les **conseqüències de no** disposar d'un SISTEMA DE GENERACIÓ DE TALENT TÈCNIC EFICAÇ I EFICIENT poden ser molt negatives per al desenvolupament futur del sector.
- Les administracions i altres agents que intervenen en la creació del talent han d'entendre que **ens trobem en un moment crític**.
- És important reafirmar la idea que **la generació de talent tècnic ha de ser un element clau en la política industrial**.
- El desenvolupament del metall serà vital per a assegurar que Catalunya incrementi el seu rol com a potència industrial.

MOLTES GRÀCIES